

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön. — ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok,
gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi
és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. — Egy példány 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: BETEGRH PÁL LAPTUDAJDONOS
FŐMUNKATÁRS: FÜLEI SZ. LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a
kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Apróhirdetések szavankint
4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árúzásás szerint
Nyit-tör sora 1 K. — M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. sz. —

A gyermekvédelemről.

II.

A gyermekvédelem testi és erkölcsi nevelés által érheti el magasztos célját. A milyen harmonikus kiegészítése egymásnak az ép test az ép lélek, oly visszataszító látvány az ép test miveletlen, durva lélekkel. A lélek mindig széppé teheti a kevésbé szép testet, de a szép test sohasem a lelket.

Nevelés által ép lélek, nemes lélek plántálódik a gyermekbe és ifjuba egyaránt. A lélek nevelésének pedig hathatós eszköze az erkölcsi érzés felköltése s ez érzés munkájának folytonossága: isteni félelem, a nagyobbak tisztelete, a szeretet gyakorlása, engedelmség, előzékenység s általán a jóra, a hasznos munkára való készség.

Az egyházak emberei folytonosan arra törekednek, hogy a serdülő nemzedék minél vallásosabb s így erkölcsösebb legyen. Nem fáradnak a jónak intésében, mint a szerető anya, s mégis azt látjuk, hogy a vallásos buzgóság lanyhul, gyérül s hova-tovább nagyobb azoknak a száma, akik csak szájjal tisztelik az Istent. Miért van ez így? Mert az órállók talán nem vigyáznak eléggé? Avagy nem volnának elegendően? Vagy a szív nem az a föld ma az igének befogadására, mint régen?

Van ige-hirdető, van szomjuhozó szív ma is, de nincs egyetértés: ugyanazon törekvés a magvetők között. — Édes székely vérem! Ugy látom, hogy gyermeked lelkének a mivelsét szereted a papra és tanítóra bizni csupán, ugyannyira, hogy számba sem

kezdted venni gyermeked lelki javait, pedig te volnál az egyik magvető!

De hogy is tehetnél eleget az apai és anyai szeretet-parancsolta kötelességeidnek, gyermeked erkölcsi érzését, lelki világát illetőleg, mikor minden gyűlésnek, vásárnak, földosztásnak, ruhaszahásnak, kontraktus-írásnak, buza járásnak, juh-nyírásnak, arató, kaszáló, házfedő kalákának, látogatásoknak stb. vasárnap és más ünnepnapok délelőtti-jein kell megtörténnie? — S még ráadásul a vasárnapok nyárban is oly rövidek kezdtek lenni, hogy ha néha-néha az esős idő bele szól a vasárnapi jövés-menésbe, akkor sem lehet 10 órára elérkezni az öltözködéssel, mert a férfiak nyakolajjal (pálka) beretválkoznak, az asszonyok pedig varrótüvel öltözködnek.

A gyermekeknek pedig, ha tisztát kaptak, nem illik otthon tartózkodni vasárnapon, s elővenni az imádságos könyvet vagy énekes könyvet, mert kiesik belőle a nagyanyó fodormentája. E helyett azonban megjárhatják magukat hegyen, völgyön, erdőn, bokron és találkozik a ház népe — este.

Te is tartozol gyermekeddel szemben a magvetéssel székely vérem! Gyermeked nem csak az Isten képmása, de egyszerűsmind második éned! Hogy tudod számba venni lépéseit, ha nem ügyelsz azokra? Hogy vethetsz jó magot szívébe, ha nem vezeted őt — jó példát mutatván?

Hogyan kívánsz jó eredményt azok munkájától, a kik hivatta vannak gyermeked lelkét mivelní, ha az ebbeli munkának a read eső háromnegyed részét nem teljesíted?

A magára hagyott gyermeki lélek olyan mint a lebegő toll, a legkisebb szellő is szárnyára veszi s hamar elsodorja — nem ritkán az erkölcstelenség mocsarába.

A szülők nem törődömsége teszi a gyermeket rendetlené dolgaiban, engedetlené vezetői iránt, fásulttá az istenes dolgok iránt s nem ritkán hálátlanná legnagyobb jóltevői iránt.

Hány szülőnek jut eszébe, hogy a káromkodás, a helytelen beszéd kis gyermeke előtt sokszoros bűn, mert két lelket ront meg egyszerre annak mérge, az erkölcsi halálnak mérgevel.

Ember-barátom! Meggondolatlan lelked most örvend a kis gyermek ügyetlenségén, majd hosszúra nyúlt képpel állsz előtte, mikor azokkal vénségednek kedveskedik. Méltó haragodban akkor mindenkit hibáztatasz, csak magadat nem.

Szép szót óhajtasz hallani gyermeked ajkairól? Beszélj mindig szép szavakkal előtte. Látni akarod Isten és emberek előtti kedvességét? Tanítsd imádkozni. Érdeklődj kis dolgai iránt, melyekkel az óvodában vagy az iskolában munkálkodik gyenge lelke. — Vezesd templomba. — Ha ezekkel gyakran előtte jársz gyermekednek, ne féltsd a gonosztól. Nem hal ki a nemes érzés a szívéből, el nem tántorodik, mert szívének, elméjének mindene: szülője jó példaadása.

Szeretetet vársz gyermekedtől? Nevelj szeretettel. Az engedelmség gyakorlását várod tőle? Nevelj őt az Isten és emberek törvényeinek tiszteletében. Munka- és szolgálatkésztséget vársz tőle? Nézd a munkát

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGÁJA.

Választás.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

Olyan idők járnak, melyben az alkotmányos élet az országházból maholnap kiterelődik a provinciára s a nagyságos képviselő urak, akik nagy elfoglaltságuk miatt ezt szokták az inastól kiüzengetni a hozzájuk holmi ügyes-bajos dologban, igazságkeresésben bekopogtató harisnyás polgártársnak — nincsenek otthon: megint eljönnek miközben s mosolygó arccal szorongatják kérges tenyerünket s izzadva lesik arcunk változásait, szemünk tekintetét, ajakunk szólását, vajjon mit jósolhatnak belőle, jót-e, avagy rosszat, azaz rájuk adjuk-e szavazatunkat, vagy pedig más számúra tartogatjuk. Hm! Nem is csekély dolog, ha valakinek nem szabad biléta nélkül belépkedni abba a fényes Dunaparti palotába, ahol az ország dolgát hányják-veleik; védtelen embereket vernek össze-vissza; tehetetlen, mozdulni és visszaütni nem tudó bársonybutorokat törnek dirib-darabra azok a kényes — különösen a becsületükre kényes — nagy urak és böles honatyák s könnyű lélekkel — mintha tréfálnának — átkiabálják egymásnak: hazaáruló, gazember s többféle felséges címet, amire igen büszke lehetett volna hajdanán a futóhomok bujdosó szegénylegénye. Igaz, hogy mi, akik csak tisztelt választópolgárok vagyunk, nem pedig tudós, higgadt, testben és lélekben kipróbált hazafiak és törvényhozó férfiak — ilyen megtiszteltetésre úgy vágnók fejbe

még az édes testvérünket is, hogy egész életére abból boldogulna! De hát a nagyuraknak más a szokása, más a törvénye, mint nekünk szegény embereknek s közöttük, legfőképp ha a nemzet gyűlésében vannak, csak ártatlan kedélyeskedés az ilyenfajta szó, mintha mi azt mondanók egymásnak: koma, cseréljünk pipát!

Nemsokára eljön az az idő, mikor nekünk is szabad lesz egyik-másik felebarátunk véleményére elmondani a magunkét — máskor a járásbíró megbüntet érette — s nyitva lesznek a vendéglők s erőnek erejével betessékelik az embert valamelyikbe, a színes tollas, kokárdás polgártársak, ha kinézik belőlünk, hogy a mi nevünk is be van írva valamelyik választó-jegyzékbe. Aztán szavazunk, az érdekelt urak pedig elborult arccal és szorongó lélekkel járnak ezalatt alá-fel; majd kiírdetik az eredményt s akinek kedvezett a szerencse büszkén kiegyenesedik, mellét előre vágja s a szegény székely polgártárs fölött, kinek képét viselendi ezután, futóan néz el: — őt esztendeig nincs többé szükség rá. A másik, kit a balsors ért, lesütött fejjel, megnyult arccal, dühös szívvél, futya távozik, talán vissza sem néz, — mintha nagyon szegynél a vereségét.

Előjátéka volt ennek a leendő, nagy alkotmányos csatának a megyebizottsági tagválasztás, amely kisebb arányokban ugyan, de tökéletesen azonos képet nyújtott, mint a képviselőválasztás.

Etéden december 3-án esett meg. Két jelölt volt: G a g y h y Lajos földbirtokos és B a k ó Dániel ig-tanító. A küzdelem eredménye

előre látható volt: a G a g y h y Lajos megválasztása előre biztosnak látszott. Már csak azért is, mert a község vezető és legelőkelőbb férfiai, mint Máté Géza, Kelemen László, Gagyh László, Simon Péter stb. kérték fel a jelöltség elvállalására; de emellett nagy népszerűsége is győzelme valószínűsége mellett szólott. Mindazonáltal megindultak a korteskedések, egymás kapacitálása; inkább azonban az ellenfél részéről, amely valami gyalázatos kortesverset bocsátott közforgalomba. Valami aljas fráter irhatta, aki bizonyinkább artott, mint használt mosdatlan és cudar beszédével B a k ó kilátásainak. A G a g y h y-pártiak is kortesverssel válaszoltak erre a szentes firkára, de hangban és tartalomban a tisztesség és jó ízlés szemelőtt tartásával. A népköltészet egy újabb hajtása:

Etéd község olyan község,
Képviselőre van szükség:
Megválasztjuk Gagyh Lajost
Szívünk, lelkünk ohajtja most.

Ó igazgat fontos dolgot,
Etéden más ki tegye azt?
Sok irigye, támadója,
Segitse az Isten jóra!

Község, megye és egyesek:
Ezeken csak ő segítget.
A jutalmat soh'sem várja,
Isten adjon áldást rája.

Sok fáradság és áldozat...
Gagyh Lajos teszi meg azt.
Teszi az ő népeiért,
Mint a tyúk a csirkeiért.

gyermeked előtt a legnagyobb tisztességnek s vezesen a mások iránti szolgálatkésztségben lelki szelidség, emberbaráti tisztelet, nem pedig a testi és lelki görnyedés és a hizelgés.

A lelki neveléshez — mint a gyermekvédelem legfőbb eszközéhez — szükséges: 1-szor, Jó példaadás, 2-szor, Jó példaadás és 3-szor is: Jó példaadás!

Gyórfy István.

Luxus és életszükséglet.

III.

A víz nemcsak mint ivóvíz képez életszükségletet, hanem mint a magán és köztisztaság eszköze is.

A város lakossága élénken érzi a fürdő teljes hiányát. A sósfürdők nem jöhetnek számba, ha tisztaságról beszélünk, mert azok gyógyfürdők — volnának, ha ugyan valaki be tudná bizonyítani, hogy a sós vízben való fürdés jó (!) valamire. Azonban ne tamaskodjunk, hanem higyük hívő lélekkel, hogy a sóoldatban való fürdés, holmi nyavalyák elűzésére alkalmas cselekedet. Hagyjuk meg tehát a sósfürdőket, melyek különben nincsenek a városban s megközelítésük téli időben költséges és nem kellemes — gyógyító fürdőknek, magunk pedig létesítsünk igazi tisztasági fürdőt, azaz gőzfürdőt, mert az már mégis csak furcsa dolog, hogy ha az udvarhelyvármegyei ember meg akar fürödni, Nagyküküllővármegyébe kell, hogy utazzék. Ilyesmi Magyarországon csak az udvarhelymegyei emberrel történhetik meg.

Ugy vagyunk értesülve, hogy a fürdőhiányon a legközelebbi jövőben már segítve lesz. Magánvállalkozás terjeszti ki figyelmét a városra és már alapozza is Udvarhely város gőzfürdőjét. Helyes és jó dolog, ha ugyan feltétlenül meglesz. Azonban a magánvállalkozás, az ilyen közdologban nem mindig a legjobb, a leghelyesebb megoldása a dolognak. A magánvállalkozás jó, sőt a legtöbbet ér minden olyan dologban, amelyben a verseny van hivatva a nagyközönség érdekét biztosító egyensúly fenntartására; a verseny nélkül való dolgokban azonban a nagyközönség ki van szolgáltatva a magán-ember kénye-kedvének úgy az árakat, mint a kiszolgálást illetően.

Mi azért jobban szerettük volna, ha a város vagy legalább is a nagyközönséggel az érdekszálakkal jobban összekötött részvénytársaság oldja meg a fürdő kérdését.

Hanem hát várjunk s ne rekrimináljunk előre. Nyugodjunk meg abban a tudatban, hogy nemsokára lesz immár gőzfürdők s megfürödhethetünk a vármegyében.

De abba sehogyan ne nyugodjunk bele, hogy fürdők vize a többi szennyvizek városzerte kigyózó ereit, patakjait szaporítsa, hanem legyünk rajta, hogy a civilizáció kellemetlen járulékát ké-

Ismerje be minden ember,
Hol tenni kell, Gaghy ott mer.
Minden lépése áldásos:
Éljen, éljen Gaghy Lajos!

A választás reggelén báró Orbán János árvaszéki ülnök elnökle alatt megkezdődött a szavazás. Bizalmi férfiakul Gaghy László, Gedő Lajos, Gagyi József és Faluvégi József jelöltettek ki. Minden a legszebb rendben történt, ami a választási elnök tapintatos eljárását dicséri. Délután 2 órán tul nem volt már szavazó. Négy órakor befejeződött a választás. Összesen 137 szavazatot adtak be, melyből 90 G a g y h y Lajosra, 47 B a k ó Dánielre esett. Ennek alapján az elnök kihirdette, hogy G a g y h y Lajos hat évi tartamra Etéd község megyei képviselőjévé újból megválasztott. Falrengető éljenzés hangzott fel s egy küldöttség ment G a g y h y Lajosért, hogy párt-hívei között való megjelenésre felkerje. Választói körözt megjelenve, Simon Péter üdvözölte, mely után meghatottan mondott köszönetet a beléhelyezett bizalomért s biztosította a községet, hogy ezután is, mint eddig, minden erejéből fogja szolgálni úgy egyesek érdekeit, mint a közügyet.

Esto barátságos áldomásra gyűltek össze, melyen egymást érték a felköszöntők.

Azt hisszük: jobb kezébe nem lehetett volna tenni a törvényhatósági bizottsági tagság mandátumát.

pező szennyvizek ne a föld felett, hanem a föld alatt hagyják el a város területét.

A csatornázás kérdését napirendre hozni s megoldásra juttatni szintén elsőrendű köztisztasági és közegészségügyi feladat, mely elől, ha a város nevezetre érdemesek akarunk maradni, ki nem térhetünk. Akik tehát a város érdekeit a szívükön hordják s abban a helyzetben vannak, hogy a kezdeményezés fonalát a siker reményével vehetik a kezükbe, ne habozzanak, hanem lépjenek a cselekvés terére. Tegyük meg a kezdeményező lépéseket, érleljék a kérdést, egyengessék a megoldás útjait addig is, amíg a város anyagi helyzete akként alakul, hogy cselekedni lehet. A kellő időben történő előkészítés az eszközök előteremtésére is gyorsító hatással van.

Addig is, amíg a csatornázás kérdésének a megoldásával a köztisztaság kérdése megoldást nyer, a város illetékes hatósága tegye meg a tőle telhető a legkiáltóbb közegészségellenes dolgok megszüntetésére. Ezek a halasztást nem tűrő teendők főleg a következők.

A Küküllő vize, mely télen ivóvíz, nyáron hideg fürdő, megóvándó az inficiálástól. Ne tűrje a t a n á c s, ne tűrje a r e n d ő r k a p i t á n y, hogy emésztő gödrök torkoljanak a folyóba. Ne tűrje, hogy szemettel, mindenféle mosokkal, trágyalével fertőztetessenek meg azok a nyílt árkok (patakok), amelyek a város területén a folyóba szakadnak.

Intézkedés szükséges arra, hogy a trágya bizonyos határidőn belül az udvarokról kiszállítassék. Azt semmiesetre sem szabad eltűnni, hogy egyesek a lejtős utcákban kazlakot rakjanak a trágyából, melynek leve, mint csermely folydogál végig az utcán.

Az emésztő gödrök gyakori tisztítása megkövetelendő. Nem szabad eltűnni, hogy a kellő időben nem tisztított gödrök tartalmából az udvarokon csermelyek képződjenek, megfertőztessék a lakóház és közvetlen környékének levegőjét.

Meg lehet továbbá követelni azt is, hogy a városbeli alsóbbrendű néposztály, különösen pedig a vidéki vásáros nép ne tekintse a város utcáit és tereit — kizárólag. E követelés érvényesítése nagy nehézségekkel jár, az kétségtelen; de hogy nem lehetetlen dolog, számos példa mutatja.

Egyszerű rendelkezéssel ezt a köztisztasági, közegészségi, részben közérkölcseiségi hibát megszüntetni nem lehet. Nem elég azt mondani, hogy valami tilos, amit a természet nem rendelt tilalmas dolognak, hanem meg kell állapítani, mily módon nem tilos. És lehetségessé kell tenni, hogy azok a naturaliak a közegészség, köztisztaság és közérkölcseiség sérelme nélkül végezethessenek.

Gondoskodni kell megfelelő közhelyekről és azoknak alkalmas kezeléséről. Nem elég a közhelyeket felállítani, hanem kellően gondozni is kell azokat.

Ismertünk egy élénkebb forgalmu vidéki várost, mely ezt a kérdést akkép próbálta megoldani hogy a nagy piac kellő közepén felállította a közhelyeket, a többi kidoboltatta a vásáros népnek. Aztán magára hagyta a telepet. A harmadik vásár után már olyan dögleletessé lett a telep egész környéke, hogy csendőrszuronyal sem lehetett a népet csak közelébe is terelni. Végre is — felgyújtották az egész telepet.

Egy pár évig ismét a régi szokás volt érvényben, amikor „az egészségügyi rendszert” fő városi példa után arra az okos gondolatra jött, hogy a város több pontján létesített illemhelyeket, azokba a tisztaságra felügyelő gondozókat állított, az illemhelyeket felkeresőket 1 krajeár fizetésére kötelezte. A következmény az lett, hogy egy pár hónap alatt megtisztult a város az excrementumoktól.

Ez a mód volna követendő itt is.

Eleinte egy kicsit zúgolódnék a vidéki nép az „uj adó” ellen, de csakhamar megszokná s otthonában is követné a rendet.

Vándor.

— **Képviselő jelölés.** A homoródoklándi választó kerületben tegnap igen népes közgyűlést tartott a szabadelvű-part. Ez alkalommal ismét Heltai Ferenc dr-t jelölték a kerület képviselőjének. Heltai dr tegnap este városunkba érkezett.

Különfélék.

— **Almanach 1905. évre.** A Székely-Udvarhely karácsoni ajándékát mai számunkhoz csatolva kapják meg összes előfizetőink. Nagy megnyugvásunkra szolgál, ha ezzel a legparányibb örömet is szerezhetnénk nagybecsült olvasóinknak. Husvétkor küljük szét a már eddig beküldött és folyton érkező igen becses anyagból szerkesztendő jubiláris Emlék-Albumot, mely a Székely-Udvarhely tíz éves fordulóját valóban hivatva lesz megörökíteni. Ezt a díszes és gazdag tartalmu Albumot úgy eddigi, mint a január elsejével belépő előfizetőinknek is teljesen díjtalanul fogjuk megküldeni. Miután a most szétküldött Almanach-ból példányokkal még rendelkezünk, a most előfizetők szintén díjtalanul megkapják mindaddig, amíg szét nem osztottuk. — Az Almanach tartalma: 1. Karácson (költemény) 2. Az 1905-re szóló teljes naptár. 3. Legenda az elmaradt esküvőről. Sas Edétől. 4. Még maradok (Költemény) Ábrányi Emiltől. 5. A börtön. Molnár Ferencről. 6. Porcellán-mese. (Költemény) Kemény Simontól. 7. Dorottya néni meséi. Nadas Sándortól. 8. Éjféli. Szilágyi Ferenc költeménye. 9. A homunkulus. Pallos Árpádtól. 10. A telepatoskop (Az év története) Leventétől. 11. Mese a boldságról. Teleki Sándor költeménye. 12. Halottjárás a tarpai pusztán. Székely Jenőtől.

— **A képviselőház** ülését tegnap 1905. évi január 3 ikáig elnapolták. A költségvetés nincs megszavazva, tehát vasárnaptól kezdve ismét exlex állapotba kerül az ország.

— **Adomány a vakoknak.** A vakok országos segély-egyesülete számára a helybeli állami anyakönyvi hivatalnál az egyes esküvők és születési bejelentések alkalmával történt adakozásokból 43 K 40 fillér gyűlt be. Ez összeget a hivatal illetékes helyére juttatta.

— **Vagyonosodás és táplálkozás.** Engel Albert wüzburgi tanár a következő módon állapítja meg a városok lakosságának jövedelme és táplálkozása közötti összefüggést: A hus, cukor és tejfogyasztás bizonyos határig a jövedelemmel emelkedik, a zsirfogyasztás nagyjában állandó, ritkán lépi tul a felső határt és nem is szokott bizonyos alsó katárnál kisebb lenni, magasabb jövedelem esetén a vaj emelkedik tulsúlyra, lisztcműiek fogyasztása alacsonyabb jövedelem esetén evvel emelkedik, ezután állandó marad, míg magasabb jövedelem esetén csökken. A burgonya fogyasztás a legalacsonyabb jövedelmi fokról fölfelé bizonyos határig süllyed, ezután meglehetősen állandó marad. Amennyire megállapítható a friss zöldség fogyasztása emelkedik és más legumina-tartalmu tápszer a jövedelemmel csökken. A kávéfogyasztás megfelelően növekedik. Alkoholról és más élvezeti cikkekéről általánosan érvényes szabály meg nem állapítható.

— **Magyebál Segesváron.** Nagyküküllővármegye tisztviselőikara a vármegyei közkórház javára 1905. évi január hó 7-én Segesváron a vármegyeház dísztermében táncestélyt rendez, melyre az érdeklődők ezuton hivatnak meg. — Belepő díj: személyjegye 4 korona, karzatjegye 2 korona. — Felülfizetések, a játékony ezél érdekében köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdetle este fel kilenc órakor.

— **Visszahelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az etédi állami elemi iskolánál az igazgatói teendők ellátásával ismét B a k ó Dániel állami tanítót bizta meg. A székelyudvarhelyi községi elemi iskolához pedig ideiglenes igazgatónak vármegyénk kir. tanfelügyelője G y e r k e s Mihály eddigi helyettes igazgatót nevezte ki.

— **Álarcos-bált** rendez a helybeli kereskedő ifjusági kör 1905. február 11-én a Budapest-szálló nagytermében. — A rendező-bizottság már megalkult.

— **Gyermekbetegségek.** A folyó évben Székelyudvarhely városban kanyaró 14, vörheny 30, (elhalt 1), szamarhurul 33 (elhalt 2), hólyagos himlő 7, roncsoló toroklob 6 (elhalt 2), hasi hagymáz 4 (elhalt 2) esetben fordult elő.

— **A tél** egész erővel beköszöntött nálunk is. A karácsoni ünnepeken jókora hó esett és tegnap egyszerre erős hideg állott be; egész nap 19—21° Celsius hideget mutatott a hőmérő.

— **Az eperjesi jogakadémia** a 2-ik félévi beiratások — mint az akadémia dekáni hivatala

lapunkat értesíti — 1905. január 8-tól 10-ig eszközöltetnek, az előadások pedig 23-án veszik kezdetüket.

— **Szálasi Márton halála.** Szálasi Márton korondi kereskedő és birtokos a minap városunkba jött apróbb dolgai elintézése végett. Szombaton délelőtt a Korona-vendégloben hirtelen elhalt. Hulláját a rendőrkapitányságtól nyert hatósági engedély alapján hazaszállították. — Azonban anyakönyvelés nélkül a korondi pap az eltemetést nem teljesítette. Nagy volt a riadalom, mert ehhez első sorban is halotti bizonyítvány kellett; azt pedig Dr Kassay Albert városi tisztí orvos állíthatott volna ki. De miután a tisztí orvos a halottat nem látta, mint lelkiismeretes tisztviselő — bizonyítványt sem volt hajlandó adni. Már most mit csináljanak? . . . Eszükbe jutott, hogy Dr Imreh Domokos kórházi főorvos gyógykezelte az elhunytat és halála után is látta. Elmentek tehát hozzá, s miután Dr Kassay a helyettesítésbe beleegyezett, a főorvos bizonyítványa alapján aztán elkönyvelték Szálasi halálát a helybeli anyakönyvi hivatalnál és így temethették el a boldogultat Korondon.

— **Meddig aludjunk?** Az orvosi tudomány szerint az emberi test alvási ideje legelsősorban az életkortól függ. — Két éves koráig az emberi szervezetnek 12 órai alvás szükséges, azontul 6 éves koráig 10 óra elegendő. Mig a test fejlődésben van, azaz 21 éves korig 8 órai alvás kell, mig a felnőtt emberek alvási ideje átlag 7 órára tehető. Igaz, hogy a régiek szerint »sex horas dormire sat est . . .« azaz 6 órai alvás teljesen elegendő; de meg kell gondolnunk, hogy akkoriban nem is volt annyi pihenésre szüksége az idegeknek, mint ma, a mikor a modern élet zaja hamarosan elzúgósítja, megőrli azokat.

— **Üzleti napok.** A székelyudvarhelyi ipari és gazdasági Hitelszövetkezet 1905. január hó 1-étől mindennemű befizetések és bejelentések idejéről hetenként kedden d. e. 10-től 12-ig d. u. 3-tól 4 óráig, a kifizetések céljából szerdán d. e. 11—12 óráig, az igazgatósági ülések megtartására pedig kedden d. u. 5—6 óráig terjedő időt állapította meg. — Az 1905. évi összes lejáratok keddi napokra esnek. Miről tájékozás végett, a szövetkezet tagjait ez uton értesíti az Igazgatóság.

— **Az oltványtelepek és az idej szarazság.** Az elmúlt nyár abnormis szárazsága következtében az ország legtöbb oltványtelepe nagy mértékben szenvedtek, miért is az idej szőlőoltványok legnagyobb része gyöngén fejlődtek s így szőlőkertek telepítésre alkalmatlanok. Annál fontosabb a szőlőbirtokosok részére egy oly oltványtelepet ismerni, amely a beiskolázott oltványok öntözésére négy nagy vízművet állított föl, mely vízművek a száraz időszakban 24 órán belül (éjjel és nappal) három millió liter vizet szállítottak, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek. Ez a küllömenti első szőlőoltványtelep Medgyesen (tulajdonosa Caspari Frigyes.) A »Borászati lapok« Magyarországon ezen ismert szaklapjának 47. száma egy »Oltványtelepek 1904.« című cikkben fölötte elismerőleg foglalkozik az említett teleppel és több fényképfelvételt mutat be, mely fényképek ezen telep oltványainak pompás fejlődését igazolják. A telepet, melynek illusztrált árjegyzéke előttünk fekszik és amely ezen árjegyzékét kívánatra mindenkinek ingyen és bérmentve megküldi, legjobb meggyőződéssel a legmelegebben ajánljuk.

— **Blaháné naplója.** A »Magyar Hirlap«-nak ritka szenzációja volt karácson első napján Ekkor kezdte meg a közlését Blaháné naplójának! Ez a napló a legérdekesebb feljegyzések gyűjteménye, a mi nagy művésznők eseményekben és szenzációkban gazdag művészi életéből. A »Magyar Hirlap«-ot érte a szerencse, hogy ezt a pompás naplót megismertethesse a közönséggel, mely annyi nagy és nemes élvezetet köszönhetett Blahánának évtizedeken át. Blaháné naplóját a »Magyar Hirlap« újév után is folytatólagosan közli. Ugyancsak karácsonkor kezdte meg a »Magyar Hirlap« Lagerlöf Zelma izgalmas és párat-

lanul érdekesítő regényét, a melynek a címe: »Az Antikrisztus Csodái«. A »Magyar Hirlap« csaknem tízennegy esztendő fennállása óta folyvást a legkötönyebb tájékoztatója minden irányban a közönségnek. A »Magyar Hirlap« páratlan és rendkívüli kedvezményben részesíti előfizetőit; teljesen ingyen tizenkét kötet elsőrangú szépirodalmi kötetet kedvezkedik nekik, olyképen, hogy minden hónapban egy-egy kötetet küld szét.

— A »Fiemei kávébehozatali Társaság« kolozsvári fióktelepe Mátyás királytér 12. szálit bérmentve és vámentesen eredeti finmei árakban kávé, teát, rumot, liqueuröket, csokoládét, cacao. »Kávé« lapot ingyen küldünk.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület által az 1905. év telén rendezendő

gazdasági tárgyú előadások sorrendje:

1. Felsőfalva január 8. Hetszer Kálmán: Az állatok okszerű takarmányozásáról.

2. Csekefalva január 8. Bedő Ödön: A trágyáról és trágyázásról.

3. Farkaslaka január 8. Hlatky Miklós: A talajkimerülés és az ellene való védekezés. Zonda József: Az állatok ragályos betegségeiről.

5. Alsófalva január 15. Hetszer Kálmán: Az okszerű talajművelésről.

6. Oroszhegy január 15. Gál Imre: A legelők okszerű használata és javításáról. Gyurcsovecz Károly: Az okszerű trágyázásról.

8. Rugonfalva január 15. Szász Ferenc: A házi ipari foglalkozásokról. Kozma Miklós: A baromfi nevelés fontossága, az okszerű baromfi tenyésztés.

10. Homoródszentmárton január 22 Györfly István: A trágya okszerű kezeléséről, a műtrágyáról. Benczédi Mózes: A gyümölcsfa ültetés és gondozásáról.

12. Etéd január 22 Bakó Dániel: Miként rendezendő be egy kis gazdaság.

13. Merefalva január 22. Zonda József: Az állategészségi törvények ismertetése. 14. Hlatky Miklós: Az okszerű állattenyésztés és takarmányozás.

15. Derzs január 29. Sándor Gergely: A legelők használata és javításáról. 16. Kiss Jakab: A talaj képződése, termőképessége és ennek fenntartása.

17. Kisgalambfalva január 29. Paál Sándor: Az okszerű talajművelés, a különböző gazdasági növényeknek megfelelő talajnevek ismertetése.

18. Korond február 7. Biró Domokos: A méhtenyésztés használata, ingatlan és ingó kasokkal való méhészkedés. 19. Kerezy Lajos: Állataink okszerű takarmányozása.

20. Nagygalambfalva február 5. Beke Albert: A szarvasmarha okszerű tenyésztése.

21. H.-Karácsonfalva február 12. Demeter Dénes: A fák ültetéséről, a fák hasznáról. 22. Kelen Lajos: A községek házi iparáról.

23. Bögöz február 12. Hlatky Miklós: A takarmánynövény természetéről. 24. Lajos János: A lótenyésztés fontossága, a helyes csikónevelés.

25. Ujszékely február 12. Kozma Miklós: Az egyes tagba tagosított birtok előnye a hármastag felett.

26. H.-Almás február 19. Kriza Sándor: A legelők fontossága. 27. Ajtai János: A legelők jókárban tartásáról.

28. Fialfalva február 19. Kozma Miklós: A takarmánynövények természetéről.

29. Medesér február 19. Ferenczi Áron: A konyhakertészet fontossága. A nevezetesebb konyhakerti növények természetéről. 30. Szász Ferenc: A fonalas növények természetéről.

31. Szentlélek február 19. Hlatky Miklós: Az okszerű talajművelésről. 32. Zonda József: A ragályos állatbetegségekről.

33. Miklósfalva február 26. Sándor Lajos: A gyümölcsfak hasznata, a fa ültetése, ápolása.

34. H.-Keményfalva február 26. Kovács Imre: Az okszerű takarmány természetéről.

35. Dálya február 26. Balassi Sándor: Az ésszerű állattenyésztésről.

36. H.-Okland február 26. Demeter Dénes: A hitelszövetkezetekről.

Az előadások a delutáni isteni tisztelet után a község valamely nagyobb helyiségében tartatnak. Felkértenek a j-gyöz, lelkes, és tanító-

urak, a községi előjáróságok arra, hogy a közönséget az előadások minél tömegesebb látogatására buzdítsák

Városi és helyközi telefon számunk 15.

Kiadja: Betegh Pál könyv-, papír-, író-, rajz- és zeneműkereskedése, könyv- és újságkiadó intézete.

Tessek elolvasni! Elolvasatlanul le nem tenni s tovább ajánlani!

Székelyudvarhelyt a Fő piactéren kiadók az alábbiak:

Iroda, vagy raktárnak való szoba; pincék, gabona-elárusító hely hámbárokkal; nyílt bazárnak átalakítható hely; fényképszek, terve szerint átalakítandó helyiségek!

1. **Két udvari lakás**, — kívánság szerint újból átalakítandó — mely áll 2—2 szoba, konyha, kamara, pince és egyéb hozzátartozandókkal — a földszinten.

2. **Egy szép nagy világos szoba** konyhával — földszint az udvaron.

3. **Egy udvari szoba** magános lakónak, iroda helyiségnek, raktárnak, vagy szabónak műhelyül **azonnal kiadó**. — A 2. és 3. pont alattiak azonnal el is foglalhatóak, míg a többiek — megfelelő átalakítás után — Szent-Mihály napkor: **szept. 29-én**. A ház a város legforgalmasabb helyén van azért a lakások különösen alkalmasok azoknak, kiknek érdekük, hogy a főpiacon egyenek s a kapu elé kirakatokat tehesselek. Ezen helyiségek csakis csendes foglalkozásu, gyermektelen családoknak, vagy magánosoknak adatainak kiadók.

4. **Raktárnak** — gabonának vagy bárminek — 3 nagy száraz, szellős pince-helyiség azonnal kiadó és átadható!

5. **Gabona kimerő** és elárusító hely (kimerő hámbárokkal), kicsinyben való elárusításhoz kiválóan alkalmas és nagyforgalmu hely.

6. **Nyílt bazárnak** — megegyezés szerint átalakítható — kapualj!

7. **Önálló lakás** külön udvarral és kerttel, konyhakertészetnek különösen alkalmas, kitérő és bővizű kúttal. Vidékről beköltözni akaró gazdálkodónak nagy udvarral. Fekereskedőnek, aki a hetipiacon vásárol be deszkát, fát és a helybeli iparosok stb.-inek elárusítja, kiválóan alkalmas, mert szemben van a főpiacon, a jó karba helyezett Gábor-utcában. Egy nagy és két kisebb szoba, kamara, egy igen nagy, valamelyes műhelynek alkalmas nagy világos, szellős pince-lakással; egy kisebb pince és egy földi pincével, istálló, szekérszín, nyitott és zárt sütő, sertés és csukol stb.-ivel felszerelve **azonnal vagy Szent-mihály naptól 3, vagy 6 évre kiadó** s azonnal elfoglalhatók.

Értekezhetni írásban vagy szóval a tulajdonosnál:

nagyszolymosi

Koncz Ármin gyógyszerészszel.

az irodájában Székelyudvarhelyt.

Szorgor Ferenc 8 év óta fennálló óras üzlete Székelyudvarhely, Batthyány-tér (az ev. ref. kolegiummal szemben) állandó raktárt tart mindenféle inga-, zseb- és ébresztő-órákból. Javításokat pontosan és lelkiismeretesen teljesít.

Ellenzék. Az erdélyi részek e legjobb és legnagyobb független napilapja negyedévre 8 korona. Előfizetéseket elfogad bármely naptól kezdve az »Ellenzék« kiadóhivata'a Kolozsvárt.

Legelősebb, legjobb divatlap a »Budapesti Bazar«, mely tősgyökeres magyar újságot a »SZÉKELY-UDVARHELY« előfizetői — különös kedvezmény gyanánt — **negyedévre 1 K 50 fillér helyett 1 K 30 fillérért** rendelhetik meg a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában. A »Budapesti Bazar« irányá mindenkor összpontosul e három szóban:

Izlés! — Takarékossg! — Munka!

Schmidthauer-féle Igmándi keserűvíz,

bármely évszakban a Karlsbadi és Marienbadi ivó-kúrák, gyomor és beibajokban, úgyszintén elkövéredés, szívelhajasodás és azzal járó fulladásnál, sárgaság, máj és lépdaganatnál, cukorbetegség, csúz és köszvénynél stb. — Az »Igmándi« hatásosságában egyéb keserű vagy hashajtó ásványvizek meg sem közelítik és saját érdekében cselekszik, ki helyette mást nem fogad el. — Utasítás mellékelve. — Kapható Székelyudvarhelyen Gergely János utóda TAMÁS BALAZS ur üzletében. — Készítőküldés a forrástulajdonos: SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél Komáromban — Egész üveg 50 f., félüveg 30 f. — Az egyedüli természetes keserűvíz mely kis üvegben is kapható.

Székely borkereskedés részvénytársaság

Székelykeresztúron.

Jutányos árban tiszta, finom, józamatu borokat árusít. A közönség saját érdekét szolgálja és egy közszükségletet szolgáló székely intézményt fennállásában támogat ha innen szerzi be bor-

Asztali bor	1904. Hlként 40 K,
Asztali "	1904. " 48 "
Asztali "	1903. " 48 "
Finom asztali bor	1895. " 52 "
Pecsenye	1892. " 56 "
Schiller (piros) "	1896. " 62 "
Rozsamáli "	1896. " 64 "
Rizling I. "	1890. " 90 "
Rizling II. "	1890. " 72 "
Leányka "	1890. " 1.20 "

50 liter vételnél már fentti ár érvényes
Kévéssel magasabb árért palackozott borok is kaphatók Az igazgatóság.

Marhahus a legjobb és friss minőségben kilója I. o. 36 kr, II. o. leves-hus 32 kr **Balássy Ignác** mézárós és hentesnél Székelyudvarhely, Kossuth-utca 14., ahol naponta friss virsli, kolbász, parizer, kassai és szebeni felvágottak, lengyel kolbász, szafaládé, sonka és füstölt-hus szintén mérsékelt árban kapható. Borju- és sertéshus ugyanott.

Baróthi mûmalom

lisztörleményeit a helybeli piacon üzletembe bevezettem Miért is ajánlom a nagyérdemű közönség figyelmébe és próbamegrendelésével meggyőződést szerezni ezen lisztek jóságáról és versenyképességéről.

Árak:

Kalácsliszt 0-as	1 kgr. 16 kr.
I. rendű szép kenyérliszt	" 14 kr.
II. rendű szép kenyérliszt	" 12 kr.
Szitált rozsliszt.	" 11 kr

Kiváló tisztelettel:
STERBA ÖDÖN.

Foglalkozást keres (irodait) egy szépirásu egyén, ki magyarul, németül ír és beszél, a Remington-, Yost- és Benserfer-féle írógépeket kezel, irodai munkákban jártassággal bír. — Cim o lap kiadóhivatalában.

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajza, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

BOR Jó és olcsó asztali csemegé és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krtig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Réz- és ruggyanta-bélyegzők

egyesek hivatalok

testületek számára, valamint Gumosít jelző készülékek üveg, porcellán-, vas-, bádóg-, kő-, fa, vászón, zsák, vitorlavászón, jute posztó és állatok jelzésére, égető vasak, érc értékegyek ajtó-táblák; bronz ajtó

UDVARHELYVÁRMEGYE
* 1904 *
KORONDI GAZDAKÖR

tábla vésett névvel, horganyból fekete alappal öntött természetes fényezett betűkkel, ajtó- és kulcsszámok, monogramok pecsétnyomónak és ruhajelzéshez, valamint himnuszhoz, „Diadal” legelősebb és legjobb ruggyanta kézi nyomda kaphatók és megrendelhetők **Betegh Pál** könyv-, papír-, író- és rajzszekereskedésében Székelyudvarhely, (Kossuth-utca.)

Örökbecsü előadási zenemű-darabok

zongorára 2 kézre **Betegh Pál** könyv- és zeneműkereskedésében:

2. Bach E.: Tavasz ébredése — 50 f	2. Schumann R.: op. 12. 3. sz. Miért? — 50 f
2. Beethoven: op. 33. 1. sz. Bagatelle — 80 f	és op. 15. 7. sz. Álmodozás — 50 f
3. " " 13. Andante a „Pathetik” szonátából — 80 f	1. " (85. 1. sz. Születésnap ind — 50 f
1. " " 119. Bagatelle — 50 f	(és op. 124. 6 sz. Bölcsődal — 50 f
1. " " Allegretto — 50 f	2. " 124. 16. sz. Altató dal — 50 f
2. " " Albumlap Eliznek — 50 f	3. " 82. 7. sz. A madár mint jós — 50 f
1. Boccherini: Menuetto és Haydn: Ökörmenuetto — 50 f	Tschaikovsky P.: op. 2. 3. sz. Dal szöveg nélkül — 50 f
3. Chopin Fr.: op. 9. 2. sz. Nocturno — 80 f	3. " 10. 2. sz. Humoresque — 50 f
2. " " 28. 15. sz. Prelude — 80 f	2. " 37. 4. sz. Hóvirág — 50 f
2. " " 34. 2. sz. Valse brillante — 80 f	1. Weber: Románc és Allegretto — 50 f
3. " " 35a. Gyászinduló — 80 f	4. " op. 65. Felhívás keringőre — 150 f
3. " " 65. 1. sz. Keringő — 50 f	A darabok előtt álló számok azok nehézségi fokozatát jelentik. 1. szám egész könnyű, 2. szám könnyű, 3. szám közepnehéz, 4. szám nehéz.
1. " " 18. Keringő — 1. — f	
1. XIII. Lajos: Gavotte ja — 80 f	
1. Haydn F.: Serenade — 50 f	
1. " " Andante — 80 f	
1. Mendelssohn F. Bartholdy: Nászinduló — 50 f	
2. " (op. 19. 4. sz. Dal szöveg nélkül) — 50 f	
2. " (és " 30. 3. sz. ") — 50 f	
2. " " 19. 6. sz. Velencei gondola dal B-dur — 50 f	
3. Mendelssohn F. Bartholdy: 62. 6. Tavaszi dal — 80 f	
2. Mozart W A.: Rondo á la Turca — 80 f	
3. Rubinstein A.: op. 3. Melodia — 50 f	
2. Schubert F.: op. 9. Keringő — 50 f	
3. " " 51. 1. sz. Katona ind. — 50 f	
1. " " 54. Magyar induló — 50 f	
2. " " 78. 3. sz. M-nuetto — 50 f	
3. " " 90. 2. „ Impromptu 1 — f	
2. " " 94. 3. Moment musical és Scherzo B-dur — 50 f	

Grammophonok és Phonographok

teljes felszereléssel vagy anélkül csakis elsőrendű gyártmány legelőnyösebben kapható

Betegh Pál könyv- és zeneműkereskedésében Székelyudvarhely, Kossuth-utca

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Alapított: 1865. o o o o női- férfi divatruháza Székelyudvarhely, Batthyány-tér 4 ik szám. o o o o Alapított: 1865.

Legelősebb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

OCCASSIO!

Karácsoni és ujévi —————
legjobb —————
alkalmi vételek.

Ajándékok és meglepetések.
Óriási választék uri és női divat ruházati cikkekben.
Legjutányosabban kaphatók.